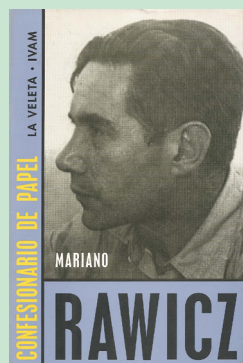


# Memoria del diseño



Mariano Rawicz.  
Confesionario de papel.  
Memorias de un  
inconformista. Granada:  
Comares; València: IVAM,  
1997, 465 p., ISBN 84-8151-  
459-4.

El llibre Confesionario de papel (1997), coeditat per Comares i l'IVAM, és una posada en valor d'un dissenyador polonès, inconformista, inquiet i contestatari, que va representar la renovació en el panorama gràfic espanyol dels anys trenta. La figura d'aquest autor està plena de llums i ombres, reflex del context polític i social que va patir tant al seu país de procedència, com a les nostres terres. Després d'una vida intensa i esgotadora, en part pel seu captiveri a la presó de San Miquel dels Reis a València, sumat al sentiment d'apàtrida i de tristesa que el va envair, Mariano Rawicz va intentar acabar amb la seua existència. Per tant, no és d'estranyar que decidira acabar els seus dies a terres xilenes buscant pau, confort i tranquil·litat.

Gaudir de la lectura d'aquest text és possible gràcies a la tasca de recuperació de les seues memòries per part d'una filla de l'autor, Virginia Rawicz Pellicer. A més a més, ella es fa càrrec del pròleg, i després el llibre conté una introducció de la mà d'Horacio Fernández i la part gruixuda que són les memòries, narrades pel propi dissenyador que les va decidir escriure als anys seixanta. La particularitat d'aquesta obra rau en poder conèixer la part més humana i íntima de l'autor, com per exemple que era capaç d'escriure amb ambdues mans o el seu do de la idoneïtat o la mala sort, a parts iguals en una vida intensa de forta vinculació política i també, com no, sentimental.

La vida de Mariano Rawicz és un bon exemple del que, històricament, ha suposat la visió occidental de Polònia. Dit territori sempre ha estat a cavall entre conflictes bèl·lics, una terra fructífera i creativa però menyspreada, plena de ferides i utilitzada com a moneda de canvi. Fet i fet, i com bé relata el dissenyador polonès, la seua pàtria va esdevindre un caos polític, com a resultat de la

configuració de diferents blocs i països a les dècades prèvies a la Primera Guerra Mundial. Amb pocs anys Rawicz va viure a les seues carns la repressió contra diferents col·lectius o grups, com la seua pròpia família, que emigrarà a Àustria ja que se'ls associava amb els jueus. Més tard, ell mateix es va exiliar a Espanya i finalment a Xile. Això va produir que experimentara un fort sentiment apàtrida. Tal volta, aquest neguit també prové de l'execució de la seua pròpia família als camps d'extermini nazis i un esgotament per la repressió franquista que va sofrir a Espanya, entre d'altres fets.

Ara bé, encara que la seua vida ha sigut un constant canvi i adaptació a diferents contextos i països, fer una lectura apreciativa d'aquestes memòries és descobrir una persona polièdrica, una ment avançada al seu temps i un caràcter rebel, inconformista i reivindicatiu. Ni tan sols va acabar la seua etapa formativa a l'Acadèmia de Belles Arts de Cracòvia que Mariano va sentir la fascinació pel disseny gràfic. Concretament, es va rendir als peus de l'estudi de la tipografia, la fotografia i la il·lustració. Es va formar a Leipzig en la part del disseny més comercial, va treballar a Katowice en els primers encàrrecs, però sobretot va tindre molta visió i perspicàcia per les seues capacitats i limitacions professionals. Així, en diferents treballs va utilitzar el fotomuntatge en lloc de la il·lustració, per tal d'aconseguir dissenys efectius i singulars.

No només va destacar pel disseny gràfic, sinó que era coneixedor de la rellevància dels idiomes i per això va treballar al servicis de traducció de l'alemany i el polonès tant a Espanya com a Xile. Però, per contra, aquesta possibilitat també el va exposar i assenyalar políticament, facilitant la seua detenció a Espanya.

Justament la seua vesant de dissenyador gràfic i tipògraf és el reflex de la seua personalitat inconformista i visionària. A Leipzig coneix al fill de l'editorial Faure,

qui canviarà la seua vida, ja que el jove madrileny el convenç per a viure a Espanya, facilitant-li el trasllat a Madrid a principis de la dècada dels anys trenta. A la capital de l'estat es troba amb un disseny gràfic poc eficient, principalment editorial. Com sempre, Rawicz va saber llegir la necessitat i va aprofitar aquella oportunitat per a renovar el panorama de portades de llibres, sobretot. Va treballar durant la dècada dels trenta per a la popular revista Hoy o Cenit. En aquestes editorials el seu treball és una mescla de fotografia i un estudi cuidat de les tipografies, combinant la influència de moviments com el futurisme, entre d'altres, però també va tindre una visió més pragmàtica a les portades dels llibres. El seu treball plasma d'una manera clara i directa la informació, a banda, realitza dissenys que deixen entreveure el contingut de l'obra, dels quals un exemple significatiu és Ha nacido un niño (1931), portada que també té un cert regust cinematogràfic. La fotografia aporta verisme al seu treball, que remata amb l'acurada elecció tipogràfica, com també ho practica a la revista Viviendas, revista del hogar. Per un altre costat, també esdevé un èxit el seu treball per a Nitratros Chile, present a tot el camp espanyol, de nou amb eixa vocació per comunicar d'una manera senzilla, simple i popular.

Malauradament, la part final de la seua vida és el resultat d'anys de desgast psicològic, de lluita per buscar el seu espai polític entre els propis companys, malentesos entre els professionals amb els que va treballar a Espanya, entre d'altres. Allí va sentir el reconeixement a una incipient Escola de Disseny a Santiago de Xile, a banda de refer la seua vida sentimental amb una pianista argentina amb la qual tindrà també descendència i trobarà la pau i quietud que cercava.

**Antoni Alcañiz i Bochons**  
EASD València. Professor del departament d'Història i Teoria de l'Art i del Disseny

